

відтворення у природі, що на сьогодні лише частково береться до уваги.

Література

1. Брузницький А. Проблемы и возможности первого этапа развития страусоводства в Украине / А. Брузницький // Промышленное страусоводство: Мат. II Междунар. конференции (Днепропетровск, 6–8 июля 2006 г.). – Днепропетровск, "Корпорация Агро-Союз", 2006. – С. 8–11.
2. Горбанчук Я. О. Страусы / Горбанчук Я. О.– К.: Кемра Center Украина, 2003. – 232 с.
3. Думиніка Ф.К. Агрофірма «Хлібодар» / Ф. К. Думиніка // Сучасне птахівництво. – 2005. – №7. – С. 20–21.
4. Инкубация яєць сільськогосподарської птиці : [методичний посібник / під ред. В. О. Бреславця]. – Харків, 2001. – 92 с.
5. Инкубация яиц сельскохозяйственной птицы: [методическое пособие] / М.Т.Тагиров, Н.В. Шомина, А.Б. Артеменко [и др.]. – Борки, 2009. – С. 52–54.
6. Мо'авія Мохаммад Афнан Альматарнех. Удосконалення технологічних прийомів виробництва та підготовки до інкубації яєць курей, качок і страусів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук. – Київ, 2009. – 20 с.
7. Сахацький М. І. Породи та кроси курей, які використовують для виробництва м'яса бройлерів / М. І. Сахацький // Сучасне птахівництво. – 2007. – № 5–6 (54–55). – С. 5–9.
8. Deeming D. C. Factors affecting hatchability during commercial incubation of ostrich (*Struthio camelus*) eggs / D. C. Deeming // British Poultry Science. – 1995. – Vol. 36. – P. 51–65.
9. Deeming D. C. Observations on the commercial production of ostrich (*Struthio camelus*) in the United Kingdom: Incubation / D.C. Deeming, L. Ayres, F.J. Ayres // The Veterinary Record. – 1993. – Vol. 132 (7). – P. 602–607.
10. Deeming D. C. Ostrich. Biology, breeding and diseases / D. C. Deeming. – United Kingdom : Manchester University, 1999. – 342 p.
11. Jarvis M. J. F. Some physical requirements for ostrich egg incubation / M. J. F. Jarvis, R. H. Keffen, C. Jarvis // Ostrich. – 1985. – Vol. 56. – P.42–51.
12. Kreibich A. Ostrich farm management/ A. Kreibich, M. Sommer. - Münster-Hiltrup: Landwirtschaftsverlag GmbH , 1995. – 296 p.
13. Lunling W. The primary stagy on the stability of caring eggs of African black ostrich / W. Lunling, Z. Yuanxing, Z. Wei // International conference on development of ostrich estate. – China, 2004. – P.10–15.
14. Narracott D. K. The world ostrich mare / D. K. Narracott // Proceeding of the world Congress. – Hengelo, Netherlands, 1996. – P. 98–122.
15. Schalkwyk S. J. Repeatability and phenotypic correlations for body weight and reproduction in commercial ostrich breeding pairs / S. J. Schalkwyk, S. W. P. Cloete // British Poultry Sci. – 1996. – Vol. 37. – P. 953–962.
16. The Ratite Encyclopedia. Ostrich. Emu: Rhea Ratite Records / [Editor Claire Drenowatz]. – Incorporated San Antonio, Texas, 1995. – 475 p.

ОРНИТОФАУНА ХВОЙНИХ ЛІСІВ ПОЛТАВЩИНИ

Попельнюх В.В., Кучер Ю.С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Середня залісненість України становить понад 15%, світу – 29%. Полтавщина належить до малолісистих та лісо-дефіцитних областей. Загальна площа лісового фонду, яка вкрита рослинністю, становить 244,3 тис. га (8,5% від загальної площі області). Майже 65% площ – штучні різновікові насадження хвойних монокультур, решта – ліси заплав по берегах

річок Ворскли, Псла, Сули, Удаю, Орчика та Говтви. У природно-заповідний фонд включено 21% площ лісів.

Ліси Полтавської області, за призначенням та розміщенням, виконують переважно екологічні (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, та інші) функції і повинні мати обмежене експлуатаційне значення.

Крім того вони слугують біотопами для переважної кількості птахів. Орнітофауна України включає 413 видів, із яких 230 (56%) – зареєстровано в Полтавській області. В соснових лісах Полтавщини відмічено 67 видів птахів, що становить 29,1% від видового складу області. На гніздуванні в них зустрічається 14 типових видів, що становить 20,9% від загальної кількості відмічених. Значно більше – 32 види (47,8%) лише умовно можна віднести до мешканців хвойного лісу з причин, які будуть наведені нижче. Зимовий видовий склад представлений 21 видом (31,3%), включаючи осілих та тих, які з'являються у наших широтах у періоди кочівель чи інвазій.

Наведений розподіл видів за статусом досить умовний, оскільки птахи, крім соснового лісу, можуть успішно гніздитись в інших, більш привабливих, з точки зору для гніздування, біотопах. У деяких випадках гніздування в сосновому лісі відбувається лише тому, що в інших біотопах, особливо тих, які знаходяться поруч і є більш оптимальними, самці витісняються сильнішими конкурентами в субоптимальні стації, якими є монокультурні хвойні насадження. До таких видів можна віднести – зяблика, вівчарика жовтобрового, вівчарика-ковалика та інших.

Хвойні монокультури, як основне місце гніздування, обирає лише незначна кількість видів птахів, зокрема – дрімлюга, дятел великий, сойка, крук, частково малиновка та підкоришник.

Майже для половини видів перебування в цих біотопах пов'язане з наявністю галявин серед лісу та його периферії, що призводить до так званого галявинного ефекту. Суть його полягає в тому, що в цих місцях, крім монокультури сосни, ростуть листяні дерева, чагарники та трава, де й спостерігається підвищена концентрація гніздового населення, в тому числі видів, які не зовсім характерні для даного типу лісу (припутень, горлиця звичайна, жайворонок лісовий, щеврик лісовий, шпак звичайний, ворона сіра, кропив'янки, мухоловки, дрозди, зеленяк, щиглик та інші).

Таким чином, з метою привабливання більшої кількості видів птахів у монокультурні хвойні насадження, доцільно чередувати висаджування хвойних та листяних видів дерев.

ЖУК-ОЛЕНЬ (LUCANUS CERVUS) – ВИМИРАЮЧИЙ ВИД ФАУНИ РІВНЕНЩИНИ

Шикун Р.Р.

Міжнародний університет «МЕГУ» імені академіка Степана Дем'янука

Особливості біології. Жук-олень – найбільший представник ряду твердокрилих Західного Полісся, занесений до Червоної книги України. Довжина самця разом із рогами досягає 9 см, жук переважно чорного кольору, із бордовими надкрилами та рогами, а самки за розмірами значно менші та без масивних рогів. Верхні щелепи самки гострі, пристосовані до надрізування гілочок. Тіло чорно-коричневе, опукле. Дорослих жуків можна спостерігати у травні-липні. Живляться вони соком, що витікає з пошкоджених дерев, переважно дубів, бука та берези. Цікавим є те, що лише самки можуть активно видобувати сік з дерева через відсутність